

Klassiek drama in actueel jasje

Roman

door Douwe de Vries

De derde roman van Ingrid Hoogervorst, *Polsslag*, laat zich lezen als een klassiek drama met vijf bedrijven, waarin de hoofdpersoon, een ambitieuze en ook geslaagde advocate, ten onder gaat. Zo hoort het in een klassiek drama en zo zal de schrijfster het ook bedoeld hebben. Daar houdt de vergelijking echter op, want Hoogervorst heeft een, ook qua structuur, eigentijdse invulling gegeven aan de tragische plot die ze in haar roman ontrafelt.

Hoogervorst speelt met tijdslagen, voegt talloze flashbacks toe en wisselt van vertelperspectief. Allerlei trucs dus die in de literaire handboeken haarfijn uit de doeken worden gedaan. Daar openbaart zich dan ook meteen de zwakte van deze roman. Na een honderdtal bladzijden ontstaat steeds meer de indruk dat Hoogervorst voor de lezer een, weliswaar kunstig, in elkaar geknutselde puzzel aan het oplossen is. Vanaf het begin

is al duidelijk dat er zich in het verleden traumatische gebeurtenissen hebben afgespeeld die hun uitwerking zullen hebben in het heden. Dat de schrijver goed heeft nagedacht over de structuur van haar roman blijkt meteen. In het eerste hoofdstuk is niet de hoofdfiguur, de advocate Maja de Smit, maar haar jonge collega Erwin van Bovenkerken aan het woord. Daardoor wordt een min of meer objectieve karakterisering gegeven van de hoofdpersoon, voor wie hij een dossier heeft voorbereid. Via Erwin wordt een interessant beeld gegeven van het reilen en zeilen, en vooral de onderlinge wedijver in een kennelijk gerenommeerd advocatenkantoor, gespecialiseerd in het begeleiden van fusies. Hij heeft de fusie tussen een groot Engels concern en een Brabants familiebedrijf juridisch begeleid bij afwezigheid van De Smit. In de afrondingsfase zit ze echter wel aan de onderhandelingstafel namens haar Nederlandse opdrachtgevers. Daar is het startpunt van het drama dat

vervolgens wordt uitgesponnen. Aan de andere kant van de tafel zit 'bedrijvendokter' Albert de Goede namens het Britse bedrijf. Door zijn verschijning wordt Maja geconfronteerd met een trauma dat ze tot dan toe had weggedrukt in haar herinnering maar dat nu in alle hevigheid terugkeert. Erwin ziet voor zijn ogen zijn gewiekste collega veranderen in een nerveus schepseltje dat geen raad meer weet met de voetangels en klemmen van een ingewikkeld fusieproces.

Hoogervorst heeft knap gebruik gemaakt van een regelmatige wisseling van vertelperspectief. In het tweede hoofdstuk van het eerste deel zien we hoe de hoofdpersoon bestormd wordt door gedachten die opduiken 'tussen de spleten van haar geheugen'. Ze wordt overspoeld door allerlei ongewenste emoties, voor een advocaat op cruciale momenten natuurlijk funest.

Albert de Goede, die net doet alsof hij haar niet herkent, is de vader van Mariska, een vroeger vriendinnetje met wie ze een hechte band

had. Hoewel ze elkaars tegenpolen waren - Maja afkomstig uit een arbeidersgezin en Mariska uit een bemiddeld milieu - konden ze prima met elkaar opschieten. Mariska wordt beschreven als de waaghals die voortdurend het voortouw neemt, ook in de omgang met het mannelijk geslacht. Zo troont zij haar dan nog argeloze vriendin mee naar de duinen, waar Maja haar eerste seksuele ervaring heeft in de troosteloze omgeving van een bunker. 'Mariska de Goede was een granieten persoonlijkheid, in de loop der jaren had Maja genoeg tijd gekregen de wrede charme ervan te leren doorgronden', zo heet het halverwege de roman.

Tijdslagen

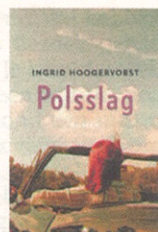
Zoals gezegd heeft de roman meerdere tijdslagen. De eerste speelt zich af in de jaren zestig als de beide jeugdvriendinnen voortdurend in elkaars gezelschap verkeren en Maja zelfs mee mag op vakantie naar Italië. Daar blijkt dat vader De Goede een bedenkelijke rol speelt als het om pubermeisjes gaat. Het mysterie dat het trauma van Maja heeft veroorzaakt wordt daar uit de doeken gedaan compleet met de fatale gevolgen niet alleen voor de vriendschap tussen beide meisjes maar ook voor het gezin De Goede. Dat alles is dan geen verrassing meer voor de lezer die al bladzijden lang heeft voelen aankomen dat de twee tegenstanders aan de onderhandelingstafel in 1991, dus dertig jaar later, iets met elkaar hebben gehad. Dan vallen alle losse flarden uit het verleden als puzzelstukjes gaandeweg in elkaar en wordt het er voor de lezer helaas niet spannender op.

Het enige wat dan overblijft om de plot nog enigszins

body te geven is de wraak die Maja kan nemen op de 'vijand' in het drama die nu tegenover haar aan de onderhandelingstafel zit. Maar ze wordt immers bestormd door emoties die haar gezonde verstand vertroebelen? Op gezette tijden verschuift het vertelperspectief naar Erwin om te laten zien hoe zijn collega als een echte held in een klassieke tragedie aan eigen zwakheid ten onder gaat.

De verhaallijn wordt onderbroken door een derde tijdlaag die zich in de jaren tachtig van de vorige eeuw afspeelt. Mariska is dan opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis, waarmee het gezinsdrama dat zich tien jaar eerder afspeelde, als het ware wordt geïllustreerd. Met veel inlevingsvermogen beschrijft Hoogervorst vanuit het perspectief van Maja de ontmoeting tussen beide vriendinnen in het ziekenhuis. Ook van de alleskunner Mariska is een hoopje ellende overgebleven. Vooral in de beelden- de beschrijving van dit soort details laat Hoogervorst zien dat ze een geboren verteller is. De intrige laat echter ook zien dat de schrijfster zich te veel gelegen heeft laten liggen aan de structuur van de roman. De plot met een overdaad aan flashbacks is te doorzichtig om de spanning tot het eind toe in stand te houden. Dat is jammer omdat het gegeven veel interessante mogelijkheden biedt. Al met al is *Polsslag* een niet helemaal bevredigende roman, die veelbelovend begint maar tenslotte als een nachtkaaars uitblust.

1 *Polsslag*. Ingrid Hoogervorst. De Bezige Bij, 19,90 euro

Ingrid Hoogervorst

Ingrid Hoogervorst (Amsterdam, 1952) studeerde Nederlands en cultuurfilosofie aan de Universiteit van Amsterdam. Ze publiceerde in 2000 de interviewbundel *Vreemde-ling in eigen landschap*. De schrijfster als buitenstaander. In 2003 schreef ze haar eerste roman met de titel *Woede*. Deze debuutroman van een criticus riep veel reacties op; het boek werd genomineerd voor de Literatuurprijs Gerard

Walschap en is in Duitsland verschenen onder de titel *Die Wut der Anderen*. In 2005 kwam verscheen haar tweede roman *Spiegels*. Sinds 2008 combineert Hoogervorst het schrijven met radiowerk: ze verzorgt de boekenrubriek van de *Tros Nieuwsshow* op radio 1 en publiceert over vrouwen, literatuur en aanverwante zaken in diverse dag- en weekbladen. Hoogervorst is getrouwd met de schrijver Atte Jongstra.

Foto: Billie Glaser

Hulp van draak bij rouwverwerking

Jeugd

door Jant van der Weg

Je zou het uit de titel niet direct opmaken. Toch tekent het boek *Het punt met mij* is dat ik alles kan een jongen die de dood van zijn opa verwerkt. Uiteraard komt daar voor een opgroeiende jongen wat stoere taal bij. Immers, bij het opboksen tegen de onmacht om je verdriet onder woorden te brengen, moet je die onmacht natuurlijk niet laten blijken, maar in grote woorden proberen uit te spreken. Als je echter doorleest, ontdek je al snel dat die stoere taal meer bij opa past dan bij de vertellende ik-figuur Jan. Opa jutte hem juist op om flink te zijn bij de pesterijen

van Jans leeftijdsgenoten. Hoe hij dat doet verbeeldt Eva Gerlach overtuigend in prachtig poëtische taal. Geen wonder als je bedenkt dat de dichteres in 2000 de P.C.Hooftprijs voor haar poëzie kreeg, poëzie zowel voor volwassenen als voor kinderen.

Voor kinderen verschenen eerder de bundels *Oog in oog in oog* (2001), geïllustreerd door illustrator Sieb Posthuma. Met Charlotte Vonk, die ook deze nieuwste bundel voor haar rekening nam, maakte de dichteres in 1998 *Hee meneer Eland*. In Vonks tekeningen zit vaart en ze geven een goed beeld van de tekst.

Die tekst is een fraai geconstrueerde mix van proza en

poëzie. Een belangrijke rol speelt een groen draakje met zijn in een Chinees karakter geschreven naam, dat Jan van opa kreeg. Deze wilde indertijd niet zeggen hoe hij heette, dat moest de vertellende ik-figuur zelf maar vragen. Dat kon, omdat het dier- tje 's avonds levend werd. Hij heet Fu, en dat betekent Geluk. Fu helpt hem niet alleen om zijn Onvergetelijke Held te gedenken, maar ook om het gevaar te bevechten. Na een motto waarin wordt vastgesteld dat opa's niet lang meegaan, wordt eerst wat over Fu verteld. Daarna komen de herinneringen aan opa en aan zijn aandeel in het bevechten van de gevaren in

een soms wrede wereld, onderverdeeld in drie rubrieken. De prozaverhalen spelen zich in het nu af, waarbij het draakje de jongen aanspoort zijn herinneringen aan opa op te schrijven. Dat doet Jan vervolgens in de vorm van gedichten. In het deel Sportvis gaat het vooral over opa zelf. De afdeling Gevaar laat zien hoe Jan gepest wordt, met de vier elementen van aarde/grond, water, vuur en lucht als grondpatroon. In deze afdeling komt ook de titel als inleiding op deze bijna kosmische pesterijen ter sprake en blijkt dat Jan alleen maar in zijn dromen alles kan. Als apotheose en hoogtepunt in het deel

met de titel *Draak* wordt in zeven flitsen - een symbolisch getal - het gevaar bevochten en bezworen. Jan doet dat op zijn eigen manier door middel van dansen, waaruit een stukje zelferkenning blijkt. Dan kan de draak afscheid nemen. Hij heeft zijn werk gedaan en is niet meer nodig. Een boek dat erom vraagt meer dan één keer te lezen.

1 *Het punt met mij* is dat ik alles kan. Eva Gerlach. Illustrator: Charlotte Vonk, Querido, 14,95 euro. 10+

